

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSO (del.) Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. , L. C. , W. K. , P. S. , (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek zażalenia wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 maja 2016 r. sygn. akt VI U 2197/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSA Urszula Iwanowska SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 maja 2016 r. wydanym w sprawie z odwołania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C., L. C., W. K., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W., P. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S. o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął zawieszono postępowanie i zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że postanowieniem z dnia 27 października 2015 r. zawieszono postępowanie w sprawie z uwagi na niewskazanie przez strony osób uprawnionych do reprezentowania zainteresowanej spółki (...) we W.. Pismem z dnia 1 grudnia 2015 r. pełnomocnik skarżącej wniósł o podjęcie postępowania w sprawie i ustanowienie kuratora w trybie art. 69 k.p.c. celem doręczenia odwołań.

Sąd meriti podniósł, że z pisma z dnia 14 kwietnia 2016 r. wynika, iż w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej wszczęto postępowanie o rozwiązanie spółki (...) i wykreślenie z rejestru bez przeprowadzania postępowania

likwidacyjnego w trybie art. 25a ustawy o KRS. Postanowienie zapadło po tym, kiedy na skutek bezskutecznej próby powołania nowych władz spółki (...) uchylono kuratelę A. W..

Sąd Okręgowy podkreślił, że zgodnie z treścią art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd zawiesza postępowanie z urzędu, jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Ze zgromadzonych w sprawie dokumentów wynika, iż w chwili obecnej nie ma żadnych osób, które mogłyby reprezentować spółkę (...). Zdaniem Sądu pierwszej instancji, niewątpliwe jest także, iż działania zmierzające do zwołania zgromadzenia wspólników i powołania zarządu okazały się bezskuteczne. W tej sytuacji proces nie może się toczyć skoro jeden z jego uczestników nie ma organu który mógłby go reprezentować.

Sąd meriti podniósł, że co do zasady, prowadzenie procesu, w którym jedna ze stron dotknięta jest brakiem zdolności procesowej albo brakiem organu, jest niedopuszczalne i powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 2). W drodze uzasadnionego wyjątku, pomimo istnienia tego braku u jednej ze stron, kodeks zezwala na dokonanie czynności procesowej niecierpiącej zwłoki, czyli takiej, której dokonanie w terminie późniejszym może spowodować jej niecelowość, a nawet szkodę majątkową (np. zabezpieczenie dowodu - art. 310). Sąd orzekający w danej sprawie może na posiedzeniu niejawnym rozpoznać wniosek o ustanowienie kuratora, który na jawnym posiedzeniu sądu wyznaczonym dla dokonania tylko tej konkretnej czynności będzie reprezentował stronę przeciwną, która nie ma zdolności procesowej albo nie ma organu powołanego do jej reprezentowania. W czasie zawieszenia postępowania cywilnego na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 lub 2, przepis art. 69 ma zastosowanie jedynie do czynności niecierpiących zwłoki, a mianowicie zabezpieczenia powództwa lub dowodu (art. 179 § 3) (Przemysław Telenga Komentarz aktualizowany do art.69 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex).

Zdaniem Sądu Okręgowego, powyższych argumentów wynika, iż wbrew przekonaniu skarżącego kurator ustanowiony w trybie art. 69 k.p.c. nie mógłby reprezentować spółki (...) w procesie. Z uwagi zaś na brak organu uprawnionego do reprezentowania tej spółki postępowanie musi być zawieszono do czasu wykreślenia spółki z KRS.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji.

Zażalenie na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 maja 2016 r., sygn. akt VI U 2197/13 złożył pełnomocnik (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C., wnosząc o jego uchylenie oraz ustanowienie kuratora w trybie art. 69 k.p.c. celem doręczenia odwołań.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

a) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, tj. art. 69 k.p.c. poprzez ustalenie, że w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do ustanowienia kuratora, w tym nie istnieje przesłanka podjęcia czynności niecierpiących zwłoki, gdy tymczasem oczywistym jest, że w momencie wykreślenia spółki (...) Sp. z o.o. z KRS przestanie być ona stroną niniejszego postępowania. W takim przypadku konsekwencją tego będzie umorzenie postępowania wobec braku następcy prawnego spółki, co jest ewidentnie sytuacją nadzwyczajną wymagającą podjęcia przez Sąd czynności zmierzających do nadania sprawie biegu;

b) obrazę przepisów postępowania, w tym w szczególności art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i zawieszenie postępowania, w sytuacji w której wiadomym jest Sądowi, że co prawda w chwili obecnej w zarządzie (...) sp. z o.o. nie ma osób uprawnionych do jej reprezentowania, ale że została wszczęta procedura w celu ustalenia czy istnieje podstawa do wykreślenia spółki (...) z rejestru bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w trybie art. 25a ustawy KRS (informacja uzyskana w toku sprawy VI U 2321/13), co powinno stanowić dla Sądu podstawę do ustanowienia kuratora w trybie art. 69 k.p.c. i tym samym brak jest podstaw do zawieszenia postępowania. Nadto Sąd w uzasadnieniu sam wskazuje, że „postępowanie musi zostać zawieszono do czasu wykreślenia spółki z KRS”, co będzie równoznaczne z utratą przez tę spółkę statusu strony w niniejszym postępowaniu.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że nie sposób się zgodzić z rozstrzygnięciem Sądu, bowiem w niniejszej sprawie zaistniała okoliczność podjęcia czynności niecierpiących zwłoki, w tym min. choćby doręczenia odwołań. Nadto, w

sprawie rozpoznawanej w tut. Sądzie pod sygn. akt VI U 2321/13, wyniknęło, iż w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej toczy się obecnie postępowanie wyjaśniające, czy istnieje podstawa do wykreślenia spółki (...) z rejestru bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w trybie art. 25 a ustawy KRS oraz że dla spółki (...) nie udało się powołać nowych władz oraz oddalono wnioski o rozwiązanie spółki wraz z zarządzeniem jej likwidacji.

Zdaniem skarżącej Spółki Sąd Okręgowy naruszył przepisy postępowania, w tym art. 69 k.p.c. poprzez ustalenie, że w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do ustanowienia kuratora, w tym nie istnieje przesłanka podjęcia czynności niecierpiących zwłoki, gdy tymczasem oczywistym jest, że w momencie wykreślenia spółki (...) Sp. z o.o. z KRS przestanie być ona stroną niniejszego postępowania. W takim przypadku konsekwencją tego będzie umorzenie postępowania wobec braku następcy prawnego spółki, co, zdaniem skarżącej, jest ewidentnie sytuacją nadzwyczajną wymagającą podjęcia przez Sąd czynności zmierzających do nadania sprawie biegu. Poza tym naruszono także przepis art. 174 § 1 pkt 2 kpc poprzez jego zastosowanie i zawieszenie postępowania, w sytuacji w której wiadomym jest Sądowi, że co prawda w chwili obecnej w Zarządzie (...) Sp. z o.o. nie osób uprawnionych do jej reprezentowania, ale że została wszczęta została procedura w celu ustalenia czy istnieje podstawa do wykreślenia spółki (...) z rejestru bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w trybie art. 25a ustawy KRS, co powinno stanowić dla Sądu podstawę do ustanowienia kuratora w trybie art. 69 kpc i tym samym brak jest podstaw do zawieszenia postępowania.

Skarżąca Spółka wskazała, że jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie II PK 405/04, postanowienie o umorzeniu postępowania jaskrawo naruszać będzie prawa pozostałych stron procesu, gdyż odbiera mu możliwość kontynuowania sporu w sprawie i domagania się wypłaty środków złożonych „na jego rzecz” do depozytu sądowego. W wyroku z dnia 8 stycznia 2002 roku (I CKN 752/99) Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że możliwe jest wykreślenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru handlowego także wtedy, gdy w postępowania likwidacyjnym — mimo spieniężenia całego majątku spółki — nie zostały wypełnione wszystkie jej zobowiązania. Pomimo tego, że likwidacja spółki stanowi zespół czynności, którego celem jest niewątpliwie spłacenie wierzycieli (...). Stanowisko takie zostało podtrzymane również w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego, przykładowo: możliwe jest wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli nie ma ona majątku pozwalającego na wypełnienie w toku postępowania likwidacyjnego jej zobowiązań i zobowiązania te pozostaną niewypełnione (postanowienie z dnia 18 października 2006 roku, II CSK 136/06) oraz, że stwierdzony wynikami zakończonego postępowania likwidacyjnego brak jakichkolwiek składników majątkowych spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uzasadnia żądanie wykreślenia jej z rejestru także wtedy, gdy nie zostały spełnione obciążające ją zobowiązania (postanowienie z dnia 5 grudnia 2003 roku, IV CK 256/02).

Jak pokazują powyższe sprawy, a także przykład spółki (...) Sp. z o.o., spółka ma możliwość zakończenia swojej działalności i faktycznie odebrania wierzycielom możliwości zaspokojenia. W sytuacji, w której spółka dodatkowo nie zabezpieczy odpowiednich kwot i zostanie zlikwidowana wierzyciel może być całkowicie pozbawiony możliwości dochodzenia swych praw. Jako uzasadnienie dla takiego stanowiska wskazuje się m. in. odpowiedzialność osób fizycznych — członków zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością czy też wspólników spółki osobowej za zobowiązania zlikwidowanej spółki. W praktyce jednak taka możliwość nierzadko okazuje się iluzoryczna, a zarządu czy wspólników dawno już nie ma. Skoro zatem taka likwidacja spółki jest dopuszczalna i odbywa niejako poza samym zainteresowanym — jej wierzycielem, a także w tej płaszczyźnie poza kontrolą sądową, wydaje się być skutecznym środkiem na uniknięcie ewentualnej odpowiedzialności.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy skarżąca nadmieniła, że skoro nawet kuratorowi nie udało się zwołać Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o.o. i jak pisze Sąd Okręgowy w uzasadnieniu niniejszego postanowienia, iż działania zmierzające do zwołania zgromadzenia wspólników i powołania zarządu okazały się bezskuteczne, tym samym oczywistym jest, że w sprawie występuje konieczność szybkiego działania i podjęcia czynności niecierpiących zwłoki, a tym samym i ustanowienie kuratora w trybie art. 69 kpc jest konieczne i uzasadnione.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne.

Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. Przepis ten reguluje obligatoryjne zawieszenie postępowania z urzędu. Jeżeli bowiem mimo istnienia uzasadnionej przyczyny postępowanie nie zostanie zawieszono, to może skutkować jego nieważnością (art. 379 pkt 2 lub 5). Braki w składzie organów jednostki organizacyjnej uniemożliwiającej podejmowanie przez tę jednostkę jakichkolwiek czynności – są więc także przyczyną obligatoryjnego zawieszenia postępowania przez Sąd z urzędu, jeżeli nie zostały uzupełnione w terminie. Zawieszenie postępowania jest więc konieczne i niezależne od działań podjętych w trybie art. 70 § 1 k.p.c. Nawet niewydanie zarządzenia o wyznaczeniu terminu do uzupełnienia braków nie uchyła obowiązku wydania z urzędu postanowienia o zawieszeniu postępowania w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. po stwierdzeniu istnienia wskazanych w tym przepisie przyczyn.

Zgodnie z brzmieniem art. 67 § 1 k.p.c., osoby prawne dokonują czynności procesowych przez organy uprawnione do działania w ich imieniu. Przepis ten nawiązuje do unormowania zawartego w art. 38 k.c., wedle którego osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na nim statucie. Regulacje te tworzą mechanizm działania osoby prawnej objaśniany w doktrynie i orzecznictwie przy pomocy teorii organów (por. wyroki SN: z dnia 24 października 1972 r., I CR 177/72, OSNC 1973/10/71; z dnia 6 grudnia 1984 r., II CR 442/84, niepubl.; z dnia 12 marca 1997 r., II CKN 24/97, niepubl.). Teoria ta zakłada, że do podjęcia decyzji i wyrażenia woli osoby prawnej powołane są jednostki (osoby fizyczne) wchodzące w skład jej organu. Działanie tych jednostek traktowane jest jako działanie osoby prawnej. Konieczne jest jednak, aby: 1) przepisy regulujące ustrój danej osoby prawnej przewidywały określony rodzaj organu; 2) konkretna osoba fizyczna powołana została zgodnie z prawem do pełnienia funkcji organu; 3) osoba ta wypełniała funkcję organu w granicach jego kompetencji.

Unormowania powyższe wskazują na ścisłe związanie możliwości korzystania przez osobę prawną z atrybutu zdolności procesowej z posiadaniem organu uprawnionego do działania utożsamianego z działaniem tego podmiotu. Ustawodawca wręcz wykluczył dopuszczalność postępowania z udziałem (w charakterze strony) osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu. Nakazał sądowni wzięcie tej okoliczności pod rozwagę w każdym stanie sprawy (art. 202 zdanie drugie k.p.c.), niezależnie od tego, czy brak ten ma charakter pierwotny, czy też wtórny oraz w jakiej roli procesowej występuje osoba prawna dotknięta tym brakiem. Określił też - w sytuacjach, gdy jest to możliwe - sposób usunięcia braków w składzie organu (art. 70 k.p.c.) oraz konsekwencje nieuzupełnienia, jak też nieusuwalności tych braków (art. 71 k.p.c.).

Jeżeli nastąpi pierwotny brak w składzie organu uprawnionego do działania za stronę powodową i ma on charakter nieusuwalny albo nie zostanie uzupełniony w terminie, sąd powinien znieść postępowanie i odwołanie odrzucić (art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 w zw. z art. 71 k.p.c.). W przypadku natomiast gdy brak ten istnieje od początku postępowania i dotyczy strony pozwanej, a nie został uzupełniony w ustalonym przez sąd terminie, postępowanie winno ulec zawieszeniu na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Z kolei jeśli brak właściwego organu uprawnionego do działania za stronę nastąpił w toku postępowania i również nie został w wyznaczonym terminie uzupełniony, sąd znosi postępowanie w zakresie, w jakim jest ono dotknięte brakiem i zawiesza postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 w zw. z art. 71 k.p.c. Jeżeli mimo zaistnienia wskazanych wyżej przesłanek postępowanie nie zostanie zawieszono, to w - w myśl art. 379 pkt 2 k.p.c. - dotknięte jest ono nieważnością. Wskazać wreszcie należy, że według art. 401 pkt 2 k.p.c., brak reprezentacji (obejmujący przypadek braku w składzie organu osoby prawnej) stanowi - o ile nie był podniesiony w drodze zarzutu - przyczynę wznowienia postępowania z powodu nieważności. W świetle powyższych regulacji nie ulega wątpliwości, że w toku postępowania cywilnego osoba prawna, będąca jego stroną, musi mieć organ uprawniony do podejmowania za nią działań. Tym samym, decyzja Sądu Okręgowego jest prawidłowa.

Odrębną kwestią pozostaje możliwość ustanowienia kuratora w trybie art. 603 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem kuratora dla osoby prawnej ustanawia sąd rejestrowy w postępowaniu nieprocesowym, w którego okręgu osoba ta ma lub miała ostatnia siedzibę. Postępowanie takie może być wszczęte na wniosek każdej osoby, która ma interes prawny, a więc zarówno organu rentowy jak i płatnika składek.

Mając powyższe okoliczności na uwadze postanowiono jak w sentencji na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c.

SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSA Urszula Iwanowska SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk